

Dr. Tószegi Péterné

Édesanyám születése szinte csodaszámba ment. Édesapja, Pákozdy László megyei főállatorvos már 63, édesanyja, Chapon Lujza pedig 41 éves volt, amikor 1929. január 23-án a Jóisten megáldotta házasságukat egy gyönyörű kisleánnyal. Nagyapa háromgyermekes özvegyemberként vette el nagymamát, egy elszegényedett bárói család tizenkét gyermekének egyikét. Nagymama nagyon szerette a nálánál bő két évtizeddel idősebb férjét, aki nemcsak tisztos polgári jólétet nyújtott számára, de kitüntette figyelmével, szeretetével. A később jött kicsi lányt idős édesapja egyenesen imádta, rengeteget foglalkozott a kitűnő képességű gyermekkel. Miniszteri engedéllyel már öt és fél éves korában iskolába íratta. (Senki sem tudhatta előre, hogy ez a döntés édesanyám egész életét meghatározza majd.)

Családunk hányattatott sorsa ismeretében kész csoda, hogy megmaradtak azok a könyvek, amelyeket a gondos apa megvett a csöpp gyermeknek: a „Hóman-Szekfű”-t, „A természet világát”, a díszkötéses "Gárdonyi összes"-t. Nagyapám gondosan végigpecsételte a könyveket egy külön e célra készített pecsétnyomóval, amelyre ezt íratta: „Pákozdy Baba könyve”. Gyerekkoromban imádtam például a bőrkötésű Brehm-köteteket olvasgatni, a csodálatos ábrákat nézegetni. Akkor nem tudtam magamnak megfogalmazni, de valahol mégis munkálhatott bennem az érzés: a soha nem látott Nagyapámmal szinte egymáshoz ért a kezünk, amikor az általa vásárolt és lepecsételt könyveket a kezembe vettem.

Anyai nagymamámot nagyon-nagyon szerettem. Erősen nagyot hallott, de én jól tudtam vele beszélgetni, így én lettem a családi „üzenőfal”. Szívesen hallgattam tőle az ő családjáról szóló meséket. Soha nem felejttem el, mennyire meg voltam (és vagyok) hatódva az egyik történetről: nagyapának el kellett utaznia valahova. Ezt hallván anyukám rettentően sírt, nem akarta elengedni. Erre nagyapa azt mondta: Babukám, minden este nézz föl a Holdra, abban meglátod az arcomat – én meg a Tiédet, mert én is a Holdat fogom nézni, hogy láthassalak Téged.

Ez a boldog idő sajnos, nem tartott sokáig. Nagyapa 75 éves korában árván hagyta négy gyermekét. A nagyobbak akkor már a maguk útját járták: az elsőszülött Pákozdy László Márton később világhírű teológus professzor lett, a második fiú, Pákozdy Ferenc teológiát, filozófiát, jogot tanult, Pákozdy Sára pedig háromgyermekes családanaként, egy ipolyvári orvos kitűnő feleségeként élte le rövidre szabott életét.

Nagyapa elvesztése után nagymamámra és a lányára nehéz idők jöttek. Nagymama az akkori szokások szerint nem dolgozott, így pár év alatt elfogyott az a szerény tartalék, amelyet nagyapa állatorvosként össze tudott gyűjteni. Összes vagyonek egy lakóház volt Hódmezővásárhelyen. Aztán jött a háború. Édesanyám a leánygimnáziumba járt, amelyet a világháború után úgy tudtak újraindítani, hogy összevonták a két iskolát. Így kerültek az 1945/46-os tanévben egy osztályba Tószegi Péterrel, aki szegénysorsú árvaként a református egyháznak és sok-sok jóakarató embernek köszönhetően a Tanyasi Tanulók Cseresznyés Kollégiumában tanulhatott. Egy tizenhat éves, igen

csinos leány és egy tizenkilenc éves, jóképű fiatalember egymásra nézett, és ez a szempillantás örök életükre megpecsételte sorsukat.

Hatvannégy évvel később, a halál markában vergődő édesanyám figyelmét próbáltam egy este elterelni azzal, hogy elővettem a régi fényképeket – hátha azokat nézegetve kevésbé gyötrik a fájdalmak. Felejthetetlen órákat töltöttünk a képek nézegetésével, mosolygott, miközben sok kedves történetet mesélt. A gimnáziumi csoportképükről megkérdeztem, itt már szerelmesek voltak-e egymásba. Ó, az egy perc alatt eldőlt – válaszolta édesanyám, kis huncut mosollyal az arcán, alig pár órával azelőtt, hogy örökre lehunyta a szemét.

A Bethlen Gábor Református Gimnázium az ország legjobb középiskolái közé tartozott (és tartozik ma is). A szüleim egész további életét meghatározó tanáregyéniségek közül is kiemelkedik Németh László, aki hatalmas műveltségével, óriási tudásanyagával lebilincselte tanítványait.

Kitűnő érettségijével édesanyám mégsem tudott egyetemre menni. Addigra olyan szegények lettek, hogy a Tiszán már jégtáblák úsztak, amikor még harisnyára sem jutott a pénzükből. El kellett mennie dolgozni, és néhány évvel később levelező tagozaton szerzett könyvtáros diplomát. Soha nem hallottuk tőle, milyen nehézségekkel kellett megbirkóznia az 1950-es években, pedig akkor már két kicsi gyerekkel bajlódott, a férje pedig négy évig a Szovjetunióban volt aspirantúrán. Nagymama segített neki, már amennyire idősen, betegen képes volt rá.

Anyukám egész munkás életét könyvtárban töltötte: először Budapesten, az Agrártudományi Egyetem egyik kari könyvtárában, majd a keszthelyi Agrártudományi Főiskola (később Egyetem) könyvtárában, amelynek nyugdíjba vonulásáig ő volt az igazgatója. Nyugdíjasként további tíz évet dolgozott a Helikon Kastélymúzeum könyvtárában. Kollégái nagyon szerették: nagy tudású, mégis szerény, szolgálatkész, kedves embernek ismerték. Talán a szerénység volt a legjellemzőbb tulajdonsága. Ahogy ő megfogalmazta: egész életében másodhegedűs szerepet játszott a férje mellett, akinek a sikerei sokkal fontosabbak voltak számára, mint a sajátjai. Nagy szerencsénkre tanúi lehettünk, amikor édesapám a hetvenedik születésnapján a családja előtt mondott köszönetet felesége áldozatos segítségéért, mondván: nélküle semmire nem vitte volna.

Hatvannégy együtt töltött év után mindössze százhetven napot éltek egymás nélkül. Végakarataknak megfelelően hamvaikat összevegyítve temettük el, hogy míg világ a világ, haló poraikban is együtt lehessenek.